

en de zakelijke banden van de (eiser) voornoemd. De inhoud van het gepubliceerde is niet terug te brengen tot wat onderzocht werd naar aanleiding van de klacht met burgerlijke partijstelling van de beklagde voornoemd bij onderzoeksrechter K. Van C., die zich wel in de interpersoonlijke sfeer tussen de beklagde voornoemd en de (eiser) voornoemd bevond».

Op grond van deze overwegingen besluiten de appelrechters dat de artikelen die de verweerder postte op de weblogs dan ook strafbare uitingen van mening bevatten. De appelrechters weerleggen aldus het verweer van de eiser dat de artikelen van de verweerder enkel betrekking hebben op interpersoonlijke conflicten of discussies, die volledig losstaan van het maatschappelijk debat en geen enkele (journalistieke) relevantie hebben voor de ontwikkeling van een pluralistische samenleving. Het onderdeel kan niet worden aangenomen.

...

Arrest

I. Rechtspleging voor het Hof

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest van het Hof van Beroep te Gent, correctionele kamer, van 14 juni 2011.

...

II. Beslissing van het Hof

Beoordeling

Eerste onderdeel

1. Het onderdeel voert schending aan van de artikelen 25 en 150 Grondwet, de artikelen 162, 162bis, 182, 184, 185, § 1, 189, 190, 191, 194, 211, 212, 226 en 227 Sv. en de artikelen 3, 25, 38, 40, 41, 44, 45, 443 en 444 Sw.: de appelrechters oordelen onterecht dat de verspreiding van een strafbare meningsuiting langs digitale weg ook een drukpersmisdrif kan opleveren.

2. Het drukpersmisdrif vereist een strafbare meningsuiting in een tekst die vermenigvuldigd is door een drukpers of een gelijksoortig procedé. Digitale verspreiding vormt een dergelijk gelijksoortig procedé.

3. Het onderdeel dat ervan uitgaat dat enkel vermenigvuldiging en verspreiding van een strafbare meningsuiting door een drukpers een drukpersmisdrif kan opleveren, faalt naar recht.

Tweede onderdeel

4. Het onderdeel voert schending aan van de artikelen 25 en 150 Grondwet, de artikelen 162, 162bis, 182, 184, 185, § 1, 189, 190, 191, 194, 211, 212, 226 en 227 Sv. en de artikelen 3, 25, 38, 40, 41, 44, 45, 443 en 444 Sw.: het arrest oordeelt dat elke mening, zelfs in de vorm van

simpele beledigingen, als constitutief bestanddeel voor het misdrijf van drukpers misdrif kan worden aangemerkt; met het begrip drukpers misdrif worden geen louter interpersoonlijke conflicten of discussies, die volledig losstaan van het maatschappelijk debat en geen enkele journalistieke relevantie hebben voor de ontwikkeling van een pluralistische samenleving bedoeld.

5. De door het drukpers misdrif vereiste strafbare meningsuiting in de betekenis die de Grondwet aan die uitdrukking hecht, is elke mening of opinie. Het is niet noodzakelijk dat deze mening enige maatschappelijke relevantie of gewicht heeft.

Het onderdeel dat van een andere rechtsopvatting uitgaat, faalt naar recht.

...

Raad van State

9e Kamer – 16 februari 2012

Voorzitter: de h. Vandendriessche

Auditoraat: de h. De Bleeckere (eensluitend advies)

Advocaten: mrs. Van Noorbeeck loco Exelmans, en Coolsaet

Tuchtrecht – a) Redelijke termijn – Verstrijken van lange termijn tussen de ten laste gelegde feiten en het tijdstip van het opleggen van de sanctie – b) Recht van verdediging – Art. 6 EVRM – Verklaringen afgelegd zonder advocaat in strafzaak die worden gebruikt in de tuchtprocedure – Salduz-rechtspraak – Gevolg voor tuchtprocedure

a) Dat er jaren verstreken zijn tussen het zich voordoen van de feiten en de uiteindelijk opgelegde tuchtsanctie, kan niet in aanmerking worden genomen om te oordelen over de redelijke termijn.

b) Indien een onregelmatigheid begaan bij de afwikkeling van de strafprocedure eventueel de strafprocedure ongeldig kan maken, dan betekent dit nog niet dat zij ook de tuchtprocedure waarin het strafdossier wordt gebruikt, onregelmatig maakt.

M. t/ Politiezone Heist-op-den-Berg

Arrest nr. 218.063

Volledige weergave: zie www.rw.be

Hof van Beroep te Brussel

20e Kamer – 11 juni 2012

Voorzitter: de h. Boon

Raadsheren: mevr. De Rijck en mevr. De Ruydts

Advocaten: mrs. Mercken loco Vermassen en Cnudde

**Advocaat – Ereloon – Begroting – Partijbeslissing –
Betwisting – Rechterlijke controle – Criteria**

De contractuele verhouding tussen de advocaat en zijn cliënt kan neerkomen op een aanneming in vrije rekening. In dat geval komt het de advocaat toe achteraf te goeder trouw de prijs te bepalen. De advocaat moet hier in redelijkheid en billijkheid handelen, mede gelet op zijn specialisatie en de gebruikelijke tarieven voor de bedoelde prestaties. De becijfering mag niet ontijdig zijn en moet de cliënt in staat stellen zijn controlerecht op een redelijke wijze uit te oefenen. De rechterlijke controle is marginaal, omdat enkel buitenproportionele afrekeningen voor aanpassing vatbaar zijn. Abnormaal hoge rekeningen dienen te worden herleid.

H. Van H. t/ CVBA J.

I. De procedure

1. In deze zaak oordeelt het hof over het hoger beroep ingesteld tegen een vonnis gewezen na tegenspraak door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel op 19 april 2010 (...).

II. De feiten

5. De heer H. Van H., hierna aangeduid als «de heer HVH», is beter bekend onder zijn artiestennaam «P.». Mevrouw E.H. is zijn echtgenote. Hierna worden zij samen aangeduid als «de echtgenoten HVH».

In 2005 wensten de echtgenoten HVH de artiestennaam «P.» als merknaam te laten registreren. Zij hadden gemerkt dat de rechten van de heer HVH werden geschonden door een website die was ontwikkeld zonder zijn toestemming. Hij nam contact met het bureau «N.», waarvoor mevrouw L.-A. J.-van W. optrad. Deze laatste voerde een EU-merkenonderzoek naar het voorkomen van «P.».

Mevrouw J.-van W. heeft op een bepaald ogenblik aangeraden om desbetreffend juridisch advies in te winnen en heeft het advocatenkantoor J. aangeraden. Volgens de echtgenoten HVH zei mevrouw J.-van W. duidelijk dat een «kennismakingsgesprek» gratis zou zijn.

Vast staat dat op vrijdag 9 december 2005 er een bijeenkomst plaatsvond te Brakel, in de woning van de echtgenoten HVH. Waarom dit gesprek niet plaatsvond in het advocatenkantoor, blijft onbeantwoord in de conclusies van de partijen.

Op deze bijeenkomst waren aanwezig: de echtgenoten HVH, mevrouw J.-van W. en mr. P. van het advocatenkantoor J., hierna aangeduid als «het advocatenkantoor».

Mevrouw J.-van W. omschrijft deze eerste bijeenkomst, net zoals de echtgenoten HVH, als een «kennismakingsgesprek». Het advocatenkantoor heeft het over een «oriënterend gesprek». Volgens de echtgenoten HVH duurde dit gesprek ongeveer anderhalf uur en werd er vrijblij-

vend gepraat over allerlei aspecten verbonden aan de registratie van een merknaam. Uit de later voorgelegde detailweergave van het advocatenkantoor blijkt dat voor dit oriënterend gesprek, inclusief de verplaatsing heen en weer, vijf uren prestatie werden aangerekend aan 250 euro per uur of in totaal 1.250 euro.

In een brief die mevrouw J.-van W. later, op 22 september 2006, richtte aan het advocatenkantoor getuigt zij dat tijdens het kennismakingsgesprek de volgende problemen aan de orde kwamen:

- de inbreuk op de intellectuele rechten van de heer HVH door een niet met zijn toestemming ontwikkelde website;
- de overdracht van domeinnamen;
- de mogelijke oprichting van een vzw in verband met het huis van de heer HVH in Antwerpen.

Volgens mevrouw J.-van W. wensten de echtgenoten HVH geholpen te worden door mr. P. met betrekking tot al deze problemen. Zij maakt geen melding van enige concrete financiële afspraak tussen de echtgenoten HVH en mr. P. Het advocatenkantoor beweert ook niet dat het tijdens dit eerste gesprek of kort daarna zou hebben meegedeeld hoe en op welke basis de te leveren prestaties in rekening zouden worden gebracht. Het staat bijgevolg vast dat er tussen de echtgenoten HVH en het advocatenkantoor geen financiële afspraak werd gemaakt, laat staan enige duidelijke.

6. Op maandag 12 december 2005 verstuurde mr. P. een e-mail naar E.H., waarin hij louter mededelingen deed: hij had een afspraak gemaakt met een derde, de heer M., om de oprichting van de vzw en de schenking van het huis in Antwerpen aan het M. te bespreken. Op te merken valt dat deze domeinen niet onder de specialisatie van mr. P. vallen. Voorts zou hij informatie verzamelen over de websites en de domeinnamen.

E.H. bedankte in een e-mail van dinsdag 13 december 2005 mr. P. voor zijn inzet.

In de weken en maanden nadien was er e-mailverkeer tussen mr. P. en de echtgenoten HVH. Dit e-mailverkeer was divers van aard. Kort samengevat kwam daarin het volgende aan bod:

- project van een brief aan een inbreukpleger;
- informatie in verband met de site «p.»;
- advies tot de oprichting van een bvba in plaats van een vzw;
- het nalezen van de ontwerpakte voor de oprichting van de vzw P. en de vragen hierover;
- de aanpassing van de statuten in het belang van de echtgenoten HVH;
- vragen over rechten en plichten in verband met de veilings van een aantal werken via «C.»;
- brieven in verband met de domeinnaam en de website (overdracht – ontwerp);
- het opvragen van een attest bij C.

Met een brief van 21 december 2005 deelde het advocatenkantoor twee memo's mee:

- een memo van tien bladzijden over de «bescherming van het patrimonium van P.»;

– een memo van vier bladzijden waarin diverse problemen aan de orde werden gesteld die verband houden met de reeds opgerichte vzw, met de schenking van het «P.» aan het M. en met de NV A.

7. Op 10 februari 2006 verstuurde het advocatenkantoor een e-mail aan E.H. met als onderwerp: «prestaties». Deze mail luidde: «(...). Onze boekhouding wijst me op het aantal uren dat ik in de dossiers voor u heb gewerkt. Ik denk dat het inderdaad raadzaam is dat we eens samenzitten zoals we eerder in januari hadden afgesproken. Kan u mij enkele data geven die gepast zijn? (...)».

Op 13 februari 2006 informeerde E.H. naar het aantal uren dat het advocatenkantoor reeds gewerkt had. Zij liet meteen verstaan dat, «ongeacht de grootte van de kost», er nadien niet op dezelfde manier zou worden voortgewerkt. Zij stelde het volgende voor: «Indien we vragen of problemen hebben in de toekomst, waarvoor we u willen raadplegen, geeft u dan een prix fix op (per uur) zodanig dat we weten waar we staan».

Naar aanleiding van een treffen van mr. P. en mevrouw H. op 23 februari 2006, te Z., legde mr. P. een staat van ereloon en kosten voor voor een bedrag van 18.045,34 euro. Waarom dit gesprek niet plaatsvond in het advocatenkantoor, blijft onbeantwoord in de conclusies van de partijen.

De detailweergave van de geleverde prestaties, die in de procedure door het advocatenkantoor wordt opgenomen in de conclusies, was niet als zodanig gevoegd bij de factuur van 23 februari 2006.

Op 26 april 2006 bracht het advocatenkantoor deze ereloonnota per brief in herinnering, maar tevergeefs.

III. De vorderingen en de bestreden beslissing

A. Eerste aanleg

8. Op 5 februari 2007 dagvaardde het advocatenkantoor de heer HVH en zijn echtgenote H. teneinde hen «hoofdelijk en ondeelbaar, de ene bij gebrek aan de andere» te horen veroordelen tot het betalen van 18.045,34 euro plus, zoals later geformuleerd, de conventionele verwijlinteressen aan de interestvoet bepaald in uitvoering van art. 5 van de wet van 2 augustus 2002 vanaf 23 maart 2006;

...

De echtgenoten HVH besloten tot de ongegrondheid van de vordering en vorderden minstens te zeggen voor recht dat de staat van kosten en ereloon moest worden gereduceerd.

...

De eerste rechter veroordeelde de echtgenoten HVH conform het gevorderde.

B. Hoger beroep

9. De echtgenoten HVH stellen *hoger beroep* in en hernemen hun verweer.

Het advocatenkantoor besluit tot de ongegrondheid van het hoger beroep.

IV. De gronden van de beslissing en het antwoord op de middelen van de partijen

A. Het bestaan van de overeenkomst en haar voorwerp

10. Een advocaat verbindt zich tot het leveren van bepaalde diensten, waarbij hij niet onder gezag en toezicht staat van zijn cliënt. De overeenkomst tussen de advocaat en zijn cliënt is bijgevolg een aannemingsovereenkomst.

Een aannemingsovereenkomst is aan geen bijzondere vormen onderworpen en is onderworpen aan de algemene geldigheidsvoorwaarden inzake contracten. Aanneming is een consensueel, wederkerig contract onder bezwarende titel dat op een geldige wijze ontstaat doordat bekwame partijen overeenstemming bereiken over een bepaald of bepaalbaar voorwerp.

De aannemingsovereenkomst kan mondeling worden aangegaan.

11. Het bestaan van de overeenkomst moet, naargelang van de partijen, volgens het burgerlijk recht of het handelsrecht worden geleverd. *In casu* is het gemene recht van toepassing.

Uit de overgelegde stukken blijkt dat de echtgenoten HVH diensten hebben besteld van advocaat P. en dat zij wisten dat zij voor deze diensten een vergoeding zouden moeten betalen.

Zij voeren aan dat mevrouw J.-van W. formeel duidelijk vermeldde dat «het kennismakingsgesprek», dat plaatsvond op 9 december 2005, «gratis» zou zijn. *A contrario* moet hieruit worden afgeleid dat zij wisten dat prestaties verricht na 9 december 2005 betalend zouden zijn. Zij betogen weliswaar dat tijdens het eerste gesprek «de indruk werd gewekt dat het om een soort vriendendienst ging», maar deze indruk is minstens evengoed aan hen toerekenbaar. Het volstond om desbetreffend de nodige informatie te vragen om zekerheid te hebben.

Het past te vermelden:

- dat E.H. op 13 februari 2006 informeerde naar het aantal uren dat het advocatenkantoor reeds gewerkt had;
- dat de echtgenoten HVH in hun conclusies schrijven dat zij op het ogenblik dat zij kennis kregen van de ereloonnota van 23 februari 2006 besprekingen voerden om de staat van kosten en ereloon te «reduceren».

Het discours van de echtgenoten HVH is overigens desbetreffend niet eenduidig: zij schrijven in hun conclusies dat zij niet konden vermoeden dat er voor de verschafte informatie «exuberante» bedragen zouden worden aangerekend. Anders gezegd, zij hadden zich verwacht aan «normale» bedragen.

De omstandigheid dat nadien de contacten steeds plaatsvonden tussen mr. P. en E.H., verandert hieraan niets. Deze laatste is de echtgenote van de heer HVH en trad, zo blijkt uit de briefwisseling, op voor de huwge-meenschap.

B. Het te betalen ereloon

12. Te dezen werd noch het juiste voorwerp van de prestaties, noch de bepaling van het ereloon vooraf schriftelijk afgesproken. Evenmin werden eenheidsprijzen bepaald, bijvoorbeeld de prijs per werkuur. De partijen sloten bijgevolg een «aanneming in vrije rekening», waarbij de aannemer de prijs te goeder trouw moet bepalen.

Bij aanneming kan de prijsbepaling nadien bij wijze van partijbeslissing gebeuren onder marginale toetsing van de rechter. Er is sprake van een partijbeslissing telkens wanneer aan één van de partijen in de overeenkomst de bevoegdheid wordt verleend om de inhoud van de rechten en de plichten van de wederpartij nader te bepalen.

Het komt aan de advocaat toe, net zoals aan iedere dienstverlener of aannemer, om, bij een partijbeslissing, een passende en verantwoorde prijs te becijferen. Art. 446ter, eerste lid Ger.W. voegt eraan toe dat de advocaten hun ereloon begroten «met de bescheidenheid die van hun functie moet worden verwacht». Bij het vaststellen van de prijs moet de advocaat, net zoals de aannemer, volgens de regels van de goede trouw handelen, met inachtneming van wat gebruikelijk en billijk is (art. 1134-1135 BW). Het beginsel van art. 1134 BW dat overeenkomsten te goeder trouw moeten worden uitgevoerd, verbiedt immers een partij misbruik te maken van de rechten die de overeenkomst haar toekent. De begroting van het ereloon door de advocaat moet bovendien met een «billijke gematigdheid» worden vastgesteld en kan aanleiding geven tot vermindering met inachtneming van, onder meer, de belangrijkheid van de zaak en de aard van het werk (art. 446ter, tweede lid Ger.W.).

Bij de begroting van het ereloon kan de advocaat rekening houden met onder meer de volgende criteria:

- het spoedeisend karakter van het dossier;
- de moeilijkheidsgraad van het dossier;
- het resultaat;
- de ervaring van de advocaat;
- de onderlegdheid van de advocaat in de behandelde materie;
- de bestede tijd;
- de financiële draagkracht van de cliënt.

De begroting van het ereloon binnen de balie heeft traditioneel aanleiding gegeven tot het hanteren van verschillende berekeningsmethodes, die samengevat werden in drie methodes, die werden opgenomen in richtlijnen en aanbevelingen (zowel door verschillende arrondissementale raden van de Orde als door de Nationale Orde van Advocaten), namelijk de vergoeding per uur, de vergoeding naargelang van de waarde van de zaak en de vergoeding per prestatie, waarbij telkens aanvaard werd dat het in principe de advocaat is die bepaalt welke berekeningsmethode hij aanwendt.

13. Bij «aanneming in vrije rekening» moet de advocaat zijn ereloon naar redelijkheid en billijkheid vaststellen,

in overeenstemming met de gebruikelijke erelonen voor soortgelijk werk. Daarbij komt het de advocaat toe om een passend en verantwoord ereloon te «becijferen». Deze becijfering, die bestaat in het verschaffen van de elementen die hebben geleid tot de uiteindelijke prijsvorming, is vereist om de opdrachtgever-cliënt in staat te stellen zijn controlerecht op een redelijke wijze uit te oefenen.

Het is gebruikelijk bij aanneming in vrije rekening (zoals ook bij aanneming in regie) van kleinere opdrachten dat de aannemer, kort na het beëindigen van de werken, een afrekening opstelt ter controle door de opdrachtgever. Deze verplichting voor de aannemer vloeit voort uit de tussen partijen bestaande samenwerkingsverplichting. Bij grotere opdrachten of opdrachten bestaande uit diverse duidelijk onderscheiden onderdelen, moet deze afrekening plaatsvinden op regelmatige tijdstippen of kort na de uitvoering van ieder onderdeel.

Het door de advocaat begrote ereloon kan worden verminderd door de Raad van de Orde (die bovendien disciplinair kan optreden), een scheidsrechter of het gerecht (art. 446ter, tweede lid Ger.W.).

De rechterlijke toetsing aan de eisen van de goede trouw en aan de bescheidenheid die van de functie moet worden verwacht, is, in het licht van de bovenstaande beginzelen, nagenoeg marginaal, wat in dit geval betekent dat de rechter de prijs slechts kan verminderen wanneer de opgemaakte rekening klaarblijkelijk overdreven is of wanneer de afrekening een abnormale prijs oplevert. Daarbij slaat de rechter acht op de bovenvermelde criteria.

Onder «de omstandigheden van de zaak» valt onder meer de deontologische plicht voor de advocaat om zijn cliënt de nodige informatie te verschaffen m.b.t. de wijze waarop de kosten en het ereloon zullen worden berekend. Voor zoveel als nuttig verwijst het hof hier ook naar de wet van 2 augustus 2002 betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen, en meer bepaald naar de *ratio legis* van art. 12, 13 en 14.

14. De kritiek van de echtgenoten HVH op de aangerekende ereloonstaat kan als volgt worden samengevat:

- het is pas nadat het merendeel van de prestaties reeds verricht was (10 februari 2006) dat een ongedetailleerde ereloonnota werd overgemaakt (23 februari 2006) en dat het aangerekende basisuurtarief mondeling werd meegeedeeld; er werd geen provisie gevraagd en de echtgenoten HVH konden bijgevolg de omvang van het ereloon niet inschatten door een gebrek aan informatie van de zijde van het advocatenkantoor; hierdoor werd hen de kans ontnomen om, bij de aanvang van de samenwerking of kort nadien, te beslissen of zij nog een verdere samenwerking wensten;
- bepaalde prestaties zijn «uitgelokt»;
- de aangerekende bedragen zijn exuberant; het ereloon is buitensporig en niet in evenredigheid met de prestaties;
- voor de bijeenkomst van 9 december 2005 wordt ten onrechte vijf uur in rekening gebracht.

Uit nazicht van de overgelegde stukken blijkt dat het advocatenkantoor volgende prestaties leverde:

- het maken van een ontwerp van een brief aan een inbreukpleger;
- het leveren van diverse informatie in verband met de site «P.»;
- het geven van een advies tot de oprichting van een bvba in plaats van een vzw;
- het nalezen van de ontwerpakte voor de oprichting van de vzw P. en de vragen hierover;
- de aanpassing van de statuten in het belang van de echtgenoten HVH;
- het beantwoorden van vragen over rechten en plichten in verband met de veiling van een aantal werken via «C.»;
- het voeren van briefwisseling in verband met de domeinnamen en de website (overdracht – ontwerp);
- het opvragen van een attest bij C.;
- het opstellen van een memo van tien bladzijden over de «bescherming van het patrimonium van P.»;
- het opstellen van een memo van vier bladzijden waarin diverse problemen aan de orde werden gesteld die verband hielden met de reeds opgericht vzw, met de schenking van het «P.» aan het M. en met de NV A.

De echtgenoten HVH voeren terecht aan dat zij slechts na dagvaarding schriftelijk in kennis werden gesteld van het detail van de geleverde prestaties.

De kritiek van de echtgenoten HVH dat het advocatenkantoor is tekortgeschoten aan zijn informatieplicht is terecht, zeker in de omstandigheid dat de eerste bijeenkomst plaatsvond te B., in de woning van de echtgenoten HVH. Hierbij mag niet uit het oog worden verloren dat andere personen die betrokken waren bij de oprichting van de vzw P. dit op vriendschappelijke basis deden of uit sympathie voor de kunstenaar. In de gegeven omstandigheden moest het advocatenkantoor onmiddellijk duidelijkheid verschaffen over de wijze waarop de kosten en het ereloon zouden worden berekend. Door dit niet te doen, komt de verontwaardiging van de echtgenoten HVH, na het vernemen van het aangerekende ereloon, terecht voor. Het advocatenkantoor bewijst niet dat de echtgenoten HVH op de hoogte waren of moesten zijn van het aangerekende basisuurtarief van 250 euro.

Volgens het advocatenkantoor hebben de echtgenoten HVH zijn ereloonnota van 23 februari 2006 nooit betwist. Deze bewering blijft onbewezen en is bovendien niet dienend, gelet op de hoedanigheid van de echtgenoten HVH in deze zaak.

Het advocatenkantoor betoogt ten onrechte dat de echtgenoten HVH het aangerekende basisuurtarief niet betwisten. De echtgenoten HVH beschouwen de aangerekende bedragen als exuberant en het ereloon als buitensporig en niet in evenredigheid met de prestaties. In hun conclusies betogen de echtgenoten dat een basisuurtarief van 250 euro per uur in se niet abnormaal is, maar dan wel uitsluitend voor prestaties die betrekking houden met de specialisatie van de raadsman, maar niet voor de andere prestaties.

...

16. Het hof overloopt de aangerekende prestaties:

- De bijeenkomst van 9 december 2005: het advocatenkantoor rekent daarvoor vijf uren aan en komt aldus tot een verschuldigd bedrag van 250 euro x 5 u = 1.250 euro; daarnaast wordt eveneens een verplaatsingskost aangerekend.

Dit ereloon is abnormaal hoog. Kennelijk wordt niet alleen het gesprek zelf, maar ook de tijd doorgebracht door de advocaat in de wagen aangerekend aan 250 euro per uur. Zoals reeds geschreven, wordt geen uitleg gegeven bij de omstandigheid dat de advocaat zich van het oosten van B. verplaatste naar B. In de regel ontvangt een advocaat zijn cliënten op kantoor. Met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zouden de echtgenoten HVH, indien zij hadden geweten dat 250 euro per uur «verplaatsingstijd» zou worden aangerekend, naast de eigenlijke verplaatsingskosten, voor een andere oplossing hebben gekozen. Het rijden met de wagen kan niet worden beschouwd als een gespecialiseerde prestatie die een ereloon rechtvaardigt van 250 euro per uur.

- VZW-advies: het advocatenkantoor brengt hiervoor 27,25 uur in rekening, eveneens aan 250 euro per uur.

Dit advies behoort niet tot de specialisatie van de geraadpleegde advocaat, zodat een uurtarief van 250 euro niet gepast is. Bovendien werden de statuten niet opgesteld door de advocaat, maar louter nagelezen. Het aantal in rekening gebrachte uren en het uurtarief zijn niet redelijk verantwoord.

- Telefoons en e-mails: de telefonische gesprekken en de e-mails worden eveneens in rekening gebracht aan 250 euro per uur.

Terecht betogen de echtgenoten HVH dat het vooral de advocaat was die hen opbelde en e-mailberichten stuurde. De noodzaak van deze prestaties, die zeker niet altijd onder de noemer «advies van een specialist» vallen, is niet altijd duidelijk.

- Memo's van 21 december 2005: het advocatenkantoor brengt hiervoor in totaal (6,35 + 2 + 6 + 2 + 6 + 2 =) 24,35 u in rekening of 6.087,50 euro.

De aangerekende uren voor de memo «bescherming van het patrimonium van P.» is overdreven voor een specialist in de materie. De memo die betrekking heeft op diverse problemen die verband houden met de reeds opgerichte vzw, met de schenking van het «P.» aan het M. en met de NV A. valt gedeeltelijk niet onder de specialisatie van de advocaat en bevat een overzicht van mogelijke problemen en mogelijk te nemen stappen, zonder veel juridische diepgang.

- Verplaatsing naar A.: het advocatenkantoor rekent daarvoor drie uren aan en komt aldus tot een verschuldigd bedrag van 250 euro x 3 u = 750 euro; daarnaast wordt eveneens een verplaatsingskost aangerekend. Wordt ook vermeld in dit verband: «tractatie van ongeveer 34 euro».

Zelfde opmerking als hierboven voor de bijeenkomst van 9 december 2005.

Gelet op de bovenstaande overwegingen en opmerkingen past het het aangerekende ereloon in billijkheid te

herleiden tot 9.000 euro. Er is geen grond om de aangerekende kosten te herleiden (207,87 euro).

...

Burgerlijke Rechtbank te Gent

Beslagrechter – 25 mei 2010

Rechter: de h. Mosselmans

Advocaten: mrs. Verstraeten en Tollenaere

Erfrecht – Nalatenschap – Aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving – Tenuitvoerlegging van een titel ten aanzien van de overledene tegen de erfgenaam – Betekening van de titel aan de erfgenaam – Aard – Kosten

Hoewel de betekening in de zin van art. 877 BW noodzakelijk is met het oog op de tenuitvoerlegging van de bedoelde titel ten aanzien van een overledene tegen zijn erfgenamen, gaat het om een bewarende maatregel, in essentie tot bescherming van de erfgenamen. Het is derhalve geen daad van tenuitvoerlegging, noch ten aanzien van de nalatenschap noch ten aanzien van de erfgenamen.

Het vereiste van betekening speelt ook ten aanzien van een erfgenaam die de nalatenschap heeft aanvaard onder voorrecht van boedelbeschrijving, zij het met het oog op de tenuitvoerlegging van de bedoelde schuldvordering enkel ten aanzien van de nalatenschap en niet ten aanzien van het persoonlijke vermogen van de erfgenaam.

De kosten van de betekening zijn in een dergelijk geval, eventueel voorlopig, voor risico van de schuldeiser, met dien verstande dat zij, bij de afwikkeling van de vereffening-verdeling, binnen de grenzen van de waarde van de nalatenschapsactiva verhaalbaar zijn.

C.C. t/ Gewestelijk Stedenbouwkundig Inspecteur Oost-Vlaanderen

...

II. Relevante elementen van het onderhavige geval en litigieuze daad van tenuitvoerlegging

1. De eiseres is de dochter van W.C., die op 21 november 2007 is overleden.

Mede gelet op haar minderjarigheid/handelsonbekwaamheid ten tijde van het openvallen van de nalatenschap van haar vader (art. 776 BW), heeft zij diens nalatenschap aanvaard onder voorrecht van boedelbeschrijving, en dit door middel van een verklaring ter griffie van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent op 1 juli 2008, met navolgende publicatie in het *Belgisch Staatsblad* op 7 juli 2008 (art. 793 BW).

Eerder, en wel op 13 februari 2008, heeft ook de boedelbeschrijving plaatsgevonden, door toedoen van notaris R.V.

Zodoende liggen beide essentiële bestanddelen tot realisatie van de aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving voor (art. 794 BW).

De eiseres fungeert als enige wettige erfgenaam van haar vader.

Ingevolge een navolgende beschikking van de voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent van 9 januari 2009 fungeert advocaat I. Van H. (balie Gent), met toepassing van art. 803bis BW, als beheerder *ad hoc* tot vereffening-verdeling van de onder voorrecht van boedelbeschrijving aanvaarde nalatenschap (met publicatie van de beschikking in het *Belgisch Staatsblad*; art. 805 BW).

Deze vereffening-verdeling is tot op heden aan de gang.

2. Bij (definitief) vonnis van 9 oktober 2007 veroordeelt de Correctionele Rechtbank te Gent W.C. wegens stedenbouwkundige misdrijven, mede tot herstelmaatregelen met betrekking tot een onroerend goed te E.

3. Met gerechtsdeurwaardersexploot van 5 februari 2009 gaat de verweerder, met toepassing van art. 877 BW, over tot betekening van voormelde uitvoerbare titel ten aanzien van de eiseres, met het bevel om de kosten dienangaande (zijnde die van de uitgifte van het vonnis van 9 oktober 2007 en die van de betekening ervan) te betalen, zij het tevergeefs.

In die optiek volgen ook aanmaningen van 24 februari 2009 en 15 oktober 2009, eens te meer tevergeefs.

4. Vervolgens laat de verweerder, bij gerechtsdeurwaardersexploot van 18 november 2009, in de lijn van voormelde betekening van 5 februari 2009 met het bevel tot betalen, ten laste van de eiseres («in haar hoedanigheid van wettige erfgenaam van W.C.») *uitvoerend beslag op roerend goed* leggen op tal van roerende goederen en interieurelementen die zich ten huize (domicilie) van de eiseres bevinden.

Het exploot van beslag bevat de kennisgeving dat de uitvoering (uitwinning) zal worden vervolgd door een gerechtelijke verkoop op 8 januari 2010.

III. Vordering

1. Bij dagvaarding van 29 december 2009 verzet de eiseres zich tegen het voormelde beslag, dat zij onrechtmatig acht. Om die reden vordert zij in essentie de opheffing van het voormelde beslag. Daarnaast vraagt zij een vergoeding voor morele schade die zij *ex aequo et bono* begroot op 5.000 euro.

2. De verweerder neemt conclusie tot afwijzing van het bedoelde verzet.

IV. Beoordeling

1. Zoals aangegeven, fungeert de eiseres, gelet op de regelmatige aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving, als (definitieve) enige wettige erfgenaam van haar vader. Om die reden verkrijgt zij diens nalatenschapsactiva, met terugwerkende kracht tot op het ogenblik van het openvallen van de nalatenschap, waarbij zij